

Лірична Панна Хмельниччини

Інна Горячок,

кандидат педагогічних наук,

доцент Хмельницького національного університету

Мета: зацікавити учнів особистістю та творчістю письменниці, допомогти їм усвідомити ідейно-художній зміст поезії, визначати художні особливості ліричних творів О.Радущинської; розвивати у них уміння характеризувати і самостійно оцінювати твори письменниці; виховувати високу моральність людських почуттів, любов до поетичного слова, шанобливе ставлення до талановитих митців-земляків.

Тип уроку: урок — заочна зустріч.

Обладнання: портрет письменниці, фотомонтаж світлин О. Радущинської, виставка поетичних збірок, ілюстрації до поезії, музичний супровід.

Епіграф: *Вірші — то невід'ємна складова мого життя, це як дихати, як говорити.*

О. Радущинська

Хід уроку

I. Організаційний момент

Доброго дня! Сідайте, будь ласка. Налаштуйтеся на роботу, тому що ми сьогодні будемо говорити про незвичайну жінку з яскравою іскрою оптимізму в очах, про геніальну сучасну поетесу нашої Хмельниччини — Оксану Радущинську. Ви мали випереджальне завдання: усі повинні були підготувати на урок вірші Оксани Радущинської, цікаві фрагменти з її біографії, матеріали про її творчість.

II. Повідомлення теми та мети уроку

III. Мотивація навчальної діяльності

Отож сьогодні ми познайомимося з геніальною нашою землячкою, журналісткою, поетесою, письменницею, теле- та радіоведучою, лауреаткою "Коронації слова" — Оксаною Радущинською. Вона авторка поетичних збірок: "На крилах мрій" (1999 р.), "Світанкові сни" (2000 р.), "Казки яблуневого снігопаду" (2001 р.), "Неспівані пісні про щастя" (2002 р.), "Сповідь дощу" (2003 р.), "Навпіл із долею" (2004р.), "Стукав сніг..." (2005 р.) та книг дитячих віршів: "Сонячне зайчєня" (2004 р.), "Абетка для малят" (2005 р.), "Віршики для малят" (2006 р.), "Абетка дошкolarика-пішоходика" (2006 р.) та "Українські свята" (2007 р.). У її доробку книги прозових творів та мініатюр "Блискавки третього покоусу" (2009 р.) та багато інших.

IV. Сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу

Робота над епіграфом уроку.

Вступне слово вчителя. ...Вона прокидається о сьомій ранку і передусім хутко налаштовується на позитив: на улюблену роботу та несподіванки, що їх ця днина може подарувати. Відтак сідає до батька в легковик і прямує до редакції районного радіомовлення. Саме там ось уже сім літ вона працює ведучою і редактором радіопрограм. Поринає у пошук місцевих цікавинок, пише про них, інформує земляків в ефірі, а ще

готує статті для багатьох газет, дбає про музичні вітання, ба навіть проводить аудіозаписи та монтує треки! Мало того, вже шостий рік поспіль, щочетверга, ця дивовижна жінка долає сорок п'ять кілометрів від райцентру Старокостянтинів до Хмельницького, аби відзняти телепередачу! Вона ж-бо автор та ведуча музичної програми "Від усієї душі" на обласному телеканалі, а також культурологічної передачі "Родовід" на Хмельницькому обласному радіо.

Оксана Радущинська є чи не найвідомішою журналісткою та літераторкою на Хмельниччині. За свої поетичні та прозові твори вона отримала близько півсотні почесних нагород, відзнак та премій. А за активну громадську роботу її нагороджували на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Чого варті такі відзнаки, як "Українська Мадонна десятиліття", "Жінка III тисячоліття", грант Президента України для обдарованої молоді та перемога у двох номінаціях на Всеукраїнському літературному конкурсі "Коронація слова", де саме її романи, що їх уперше надіслала на конкурс, відзначили з-поміж тисяч рукописів. Ця велика жінка з навдивовижу сильним характером і великодушним серцем із п'ятнадцяти літ пересувається...на візку.

"Презентація творчої особистості". Повідомлення учнів.

Учень 1. "ХОЧУ, АБИ МЕНЕ ПОВАЖАЛИ, А НЕ ЖАЛИЛИ"

— У трирічному віці, після щеплення від поліомієліту, за добу я перетворилася зі здорової дитини на... Одрозуміти й не зрозуміло було — на кого: на "кандидата" на той світ чи інваліда, — з вражаючим спокоєм, але й відчутною силою духу розповідає письменниця. — Сталося, як у детективі: зникла моя медична картка, батькам відмовляли у направленні на обстеження в будь-який медичний заклад, себто хворобу задавнили. Батьки, попри відверті заборони, повезли мене до Києва. Правдами-неправдами ми потрапили на прийом до літньої професорки, яка, ледве кинувши оком, поста-

новила: "Этот ребёнок не жилец! До пяти лет проживёт максимум!" Помилалася! Протягом усього дитинства батьки возили мене до медичних світил, знахарів, шептунк, екстрасенсів, але ніхто не міг пояснити причину хвороби. Усі знизували плечима, розводили руками... До п'ятнадцяти літ я ще ходила так-сяк, а відтоді пересуваюся у візку. Але мушу зазначити, що ставлюся до цього, як до факту, — вкотре вражає. — Звісно, до певної пори я комплексувала, ображалася і соромилася. А врешті зрозуміла, що соромитися мені нічого: я не п'яничка, не наркоманка, а візок — не мій вибір, але моя реальність. У ній можна впасти на самісіньке дно, або, незважаючи на "особливі потреби", повноцінно жити. Я обрала друге. Відтак не люблю, коли інвалідність сприймають як єдиний індикатор мене, як щось визначальне у моєму житті. Чи не тому у всіх сферах своєї діяльності я намагаюся довести, що — повноцінна! У супровідних документах на жоден (!) конкурс досі не зазначала ані слова про свою інвалідність, аби не провокувати якогось особливого до себе ставлення. Хочу, аби мене поважали, а не жаліли.

Учень 2. "ТВОРЧІСТЬ — ЯК ЦУКЕРКИ..."

Оксана — єдина дитина у батьків, тому вони завше робили усе для того, аби дівчинка росла "на рівних" з ровесниками. Привели її до звичайної школи, хоч їм і пропонували індивідуальне навчання. Улюбленими предметами майбутньої письменниці були українська мова та література. Пані Оксана пригадує один цікавий випадок, як, прочитавши про вчинок Пушкіна, коли він виконав своє домашнє завдання у віршах, їй захотілося вчинити так само. Тоді створила мало не поему на тему: "Без верби і калини нема України", відтак учителька спершу навіть засумнівалася у таланті учениці, подумала, що та звідкілясь списала вірш. Але згодом правда восторжествувала!

— Журналістика сама мене обрала! — дивує співрозмовниця і цими словами. — Оскільки мій тато майже двадцять років пропрацював фотокореспондентом у районці, то специфіка газетярського хліба була мені відомою. Зі вступом у виші (Київський Укртеле-радіоінститут, а згодом і Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна") не мала жодних проблем і ніякого блату.

Так і розпочалося її активне творче життя. Перші професійні перемоги, вихід поетичних збірок, дитячих книжок... Нині має у доробку чотирнадцять авторських видань!

— Вірші — то невід'ємна складова мого життя, це як дихати, як говорити, — щиро зізнається. — Аби видати першу збірку, батьки близько року збирали мою щомісячну пенсію з інвалідності. А далі книжки почали самі на себе заробляти: продавала одну і збирала кошти на наступну. Отакий бізнес, — усміхається.

...Ніч — ото її пора. Коли назавтра не треба вставати вранці, засиджується за ноутбуком до самого світанку. У суцільній тиші довколишнього світу їй легко чуються думки, навідують чіткі сюжети...

— У такий час ніби відриваєшся від землі, метушливої реальності, — твориш, — ледь не пошепки промовляє. — Ви знаєте, чому я так люблю вихідні дні? — запитує і хутко відповідає: — Бо тоді я... мовчу. За тиждень на роботі так набалакаєшся, що хочеться трохи відпочити від власного голосу і ...послухати себе. Писати для мене — справжній відпочинок, така собі цукерочка, яку отримуєш за хорошу поведінку і сумлінну роботу упродовж тижня!

Учень 3. "ЧЕРЕЗ КОХАННЯ НЕ СТРАЖДАЛА..."

— Тему особистого обговорювати найважче, — говорить письменниця. — Авжеж, мені знайоме таке почуття, як кохання. Але я не страждала з цього приводу, "даху" мені не зривало... Бо розум у мене завжди веде над емоціями. Так уже повелося... Звісно, у мене є й набір "жіночих мрій", — вкотре обдає світлою посмішкою. — Але заміжжя (пані Оксані — тридцять) не є наразі пріоритетним. Може, тому, що серце нині вільне? А, може, й тому, що твердо переконана: усьому — своя пора...

У житті Оксана Радущинська часто звертається до слів Блаженного Августина, що колись прорік: "Боже, дай мені силу зробити те, що я можу зробити. Дозволь заплушити очі на те, що я зробити не можу. І дай мудрості відрізнити перше від другого". Вона й надалі прагне добре і якісно робити всі справи, до яких долучається, віддано докладати фізичних та душевних зусиль, аби цього досягати. І мріє видавати книжки, і писати так, аби нею пишалися батьки. Адже саме мама, яка, зі слів героїні, змушена була залишити роботу й присвятити себе доньці, є отим "надійним тилом, що створює плацдарм для окрилення, спокою, звершень".

— А ще, без лукавства! — додає, — мама для мене найкраща і найвірніша подруга. З нею я можу говорити про все на світі і впевнена у її щирості.

...Коли оголосили її ім'я як переможниці у номінації "Романи. Дітям 7—12 років" і запросили на святкову сцену "Коронації слова", у залі вибухнув шквал овацій. Звісно, вона була розчулена. Саме тому спершу приклала руку до грудей і з вдячністю схилила голову в бік зали, а вже потім стрілася очима з тими, хто її нагороджував.

— Подібну хвилю приємних емоцій я пережила на церемонії нагородження премією "Жінка III тисячоліття", коли уся зала — партер та балкони — Національної опери України, стоячи, аплодували мені! Направду, я розгубилася, бо не розуміла: чому всі ці люди такі приязні до мене? Заради таких митей варто жити і варто працювати. Бо коли тебе оцінюють не за те, що ти сидиш у візку, а за те, що ти вже зробила, сидючи у візку, — виростають крила!

Слово вчителя. Прошу вас розглянути деякі вірші Оксани Радущинської, злегка доторкнутися до її душі. Поезію треба вмійти слухати і розуміти. Спробуймо виробити у собі це вміння.

*Я йшла в життя, а думала, що в сад,
Де пахнуть медом руки деревця,
Де спілих яблук вощені боки
Потріскують й не гупають в роки.*

*Я йшла в життя з телесикових крил,
В оте, де ранок в ночі день купив,
Де партитури райдуг в небесах
Дошам рефрени пишуть по словах.*

*Де гуркотом коліс від станцій вдаль
Хтось на долоньці креслить пектораль
І сніжниці заплакане лице
Цілує жовтий котик вітерцем.*

*А говорили: "Стрінеться хурділь
І постіль забуття з нічних весіль,
І крик ворін на мертвих деревесах,
І тиша, що в відлигу воскресла..."*

*Куди ти йдеш?"
...Сама обрала путь...
Шипшин колючі очі проведуть,
Жалем жалючим зціплять рови,
Змахнуть крильми під небо корови...*

...Життя, в дорогу втопане стократ,
Де можна уперед лиш. А назад
Втікають тіні, провесні, громи
Ті, що до нас. А, може, то і ми?..

Життя, де на стрічання — сто розлук,
Де борошно просіюється з мук,
Де, мов людські, очі у садах
І запах, запах яблук на руках...

Бесіда з учнями.

- Які враження викликав вірш?
- Яким настроєм пройнята поезія?
- Як ви розумієте почуття автора вірша?
- Дослідіть, які художні засоби вжито у творі.
- Яка основна думка твору?

Учні складають асоціативний куц зі словом життя.

Учениця читає поезію "МИНУСЯ ТОБІ..."

Ти забудеш мене, як про сни забувають,
Як проходить печаль, як збувається цвіт...
Ти забудеш мене. І нас дні заховають
На сторінці життя між абзацами літ.

Я минуся тобі. Все минається врешті.
Березіль поросте чи дощі поростуть...
Я минуся тобі. І нас листям відхлеще
Осінь в травні п'янкім. Та не в тому вже суть.

Що сказала — вросло, не сказала — забулось,
За грибними дощами туманиться світ.
Я тобі не збулась, я всього лиш почувалась,
І відлуння те впало в смерековий слід.

А з досвітніх земель прибігають світанки,
Потолочать слова і минуться у смерк.
Я забуду тебе аж до сліз, до останку
І забудуся тобі.
Тільки нащо щоранку
Хтось нанизує в душу ті разки смерек?..

Стратегія "Вільне письмо". Для роботи виділяється 3—5 хвилин. Протягом цього часу учням пропонується записати свої думки щодо поезії. До уваги не беруться помилки, стиль. Суть роботи полягає в тому, щоб допомогти учням зафіксувати свої емоції, не соромитись їх існування.

Робота в групах.

1-а група. Визначає тему, ідею, основну думку вірша.

2-а група. Визначає художні засоби, які застосовує поетеса.

Учень читає поезію під звучання саксофона.

Як дивно пахне перший сніг —
Солодкуватим духом лісу,
А ще — відлигою зі стріх
І чимось, схожим так на... пісню...

Як зимно пахне перший сніг —
Розбитим глечиком з водою,
На листям метений поріг
І чимось, схожим так з... журбою..

Як світло пахне перший сніг!
Так пахнуть яблука на сходах —
Тим, що їжак украсти зміг
І чимось, схожим так на... подих...

Як п'ярко пахне перший сніг —
Ледь гіркуватим димом-вітром,
Здається — радістю для всіх
І чимось, схожим так на літо...

"Кольорові асоціації". Учителю пропонує учням дібрати кольорові асоціації до окремих рядків поезії та визначити кольорову гаму цілого вірша.

Учениця читає поезію під музичний супровід.

До мене ангел прилітає на світанку,
Вдивляється у очі і мовчить.
І в мареві дрімаючого ранку
Така п'янка й прозора оця мить.

В його очах надія й безнадія,
Мов сестри рідні, душами сплелись.
І подих, ледь відчутний, серце гріє,
Як пісня, вже забутая колись.

І в час, коли дзвіниця ще дрімає,
А сон тихенько ходить по землі —
Він мовчки щось мені розповідає,
Та грішна я. Не зрозуміть мені.

Слова його із вранішньої сині,
Із білого туману та роси,
Слова його — то вітер в горобині,
І я не розумію їх. Прости.

Мабуть, нещиро вірила я в тебе.
Напевно, сумнівалася й в собі.
Тобі усі шляхи відкриті в небо,
Мої ж польоти — ближчі до землі.

І знов він прилітатиме щоранку,
У очі знову гляне, помовчить.
Та, доки ніч співає колисанку —
Не відлітай. Побудь хоча б ще мить.

Учні складають сенкан зі словом душа.

V. Закріплення вивченого матеріалу

Інтерактивна вправа "Вільний мікрофон": "Що вас найбільше вразило у поезії Оксани Радушинської?"

Стратегія "Одне слово". Учні по черзі додають по одному слову до речення, котре розпочав учитель. "Оксана Радушинська — це жінка"

VI. Підсумок уроку

Слово вчителя. Оксана Радушинська — не стала рабинею волі, як переважна когорта інших. Вона гідно іде життям. Слово для неї, як ліки, як життєдайна вода з цілющого джерела. А поезія — це вона, точніше, її душа. Викохана росами Старокостянтинівських ранків, викупана Божою благодаттю, виколисана найдобрішими материнськими руками, Оксана Радушинська віддячує рідному краю своєю поезією. На сторінках своїх збірок вона оповідає найбільш сокровенне і розсилає — до останньої жменьки — свою душу людям. Отож, приймаймо в нашій творчості поетеси, адже дарується вона від усієї душі, бо — навпіл із долею...

VII. Домашнє завдання

1. Творчий аспект: дати відповідь на запитання "Чим схвилювала мене поезія Оксани Радушинської?"
2. Вивчити напам'ять поезію, яка сподобалася найбільше.

Література

1. Радушинська О. Стукав сніг... К.: ВКТФ "Кобза", 2005 — 180 с.
2. Інтернет-джерела: muza.dp.ua; uk.wikipedia.org; poet-ry.uazone.net/radushynska/